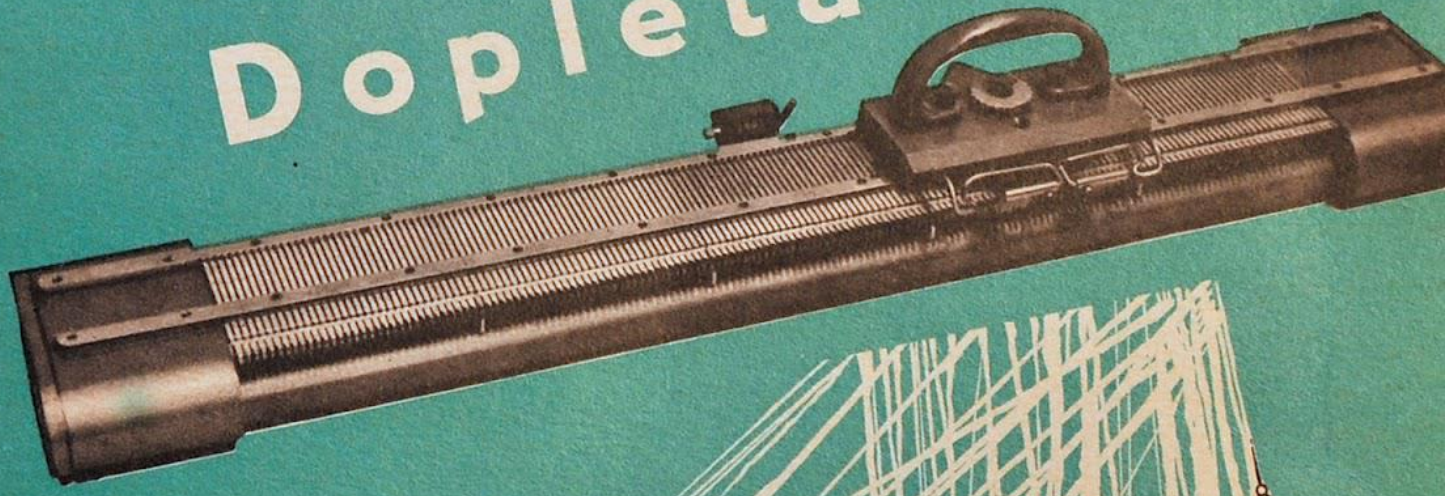
KOVOZÁVODY • FRÝDLANT v Čechách

Dopleta 160

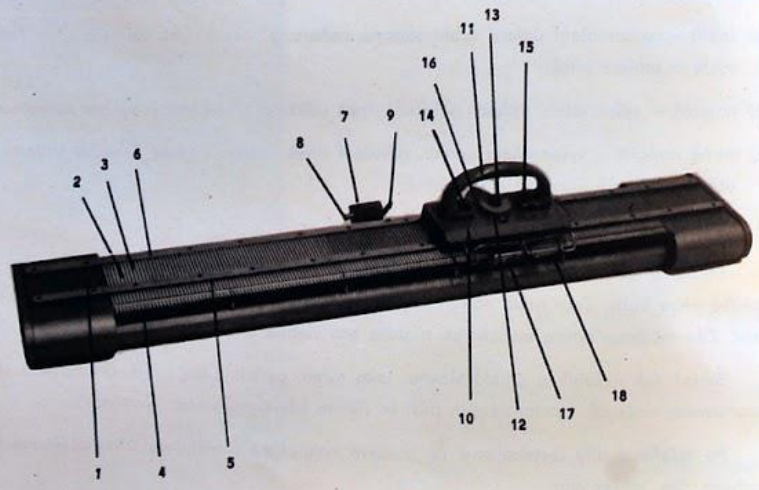

KOVOZÁVODY FRÝDLANT v Č.

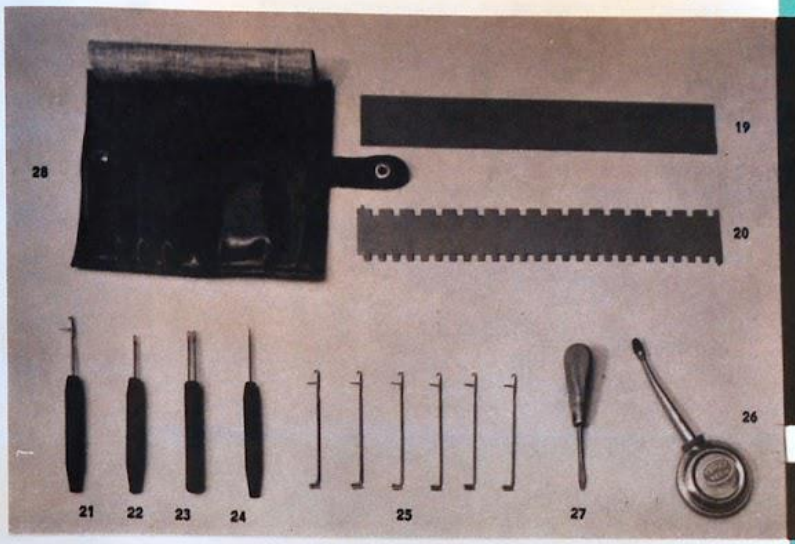

POPIS STROJE (Obr. 3)

1. lůžko
2. drážky
3. pletací jazýčkové jehly
4. výkyvné lamely
5. horní vodicí lišta
6. dolní vodicí lišta
7. počítač řad
8. knoflík u počítače
9. páčka u počítače
10. jezdec
11. držadlo jezdce
12. řadič hustoty
13. výsuvný knoflík nad řadičem
14., 15. levý a pravý výsuvný knoflík
16. narážka
17., 18. kartáčky k otvírání jazýčkových jehel

Obr. 3

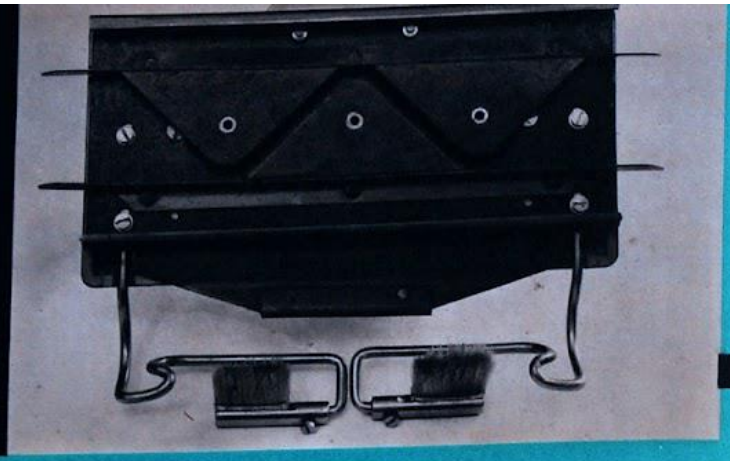
Obr. 4

POMOCNÉ NÁŘADÍ (obr. 4)

19. pravítko na zasunování jehel
20. hřeben na vysouvání jehel
21. 1 vypletací jehla jazýčková
22. 1 ujímací jehla
23. 1 dvojitá ujímací jehla
24. 1 háček
25. 5 náhradních jazýčkových pletacích jehel
26. 1 olejnička
27. 1 šroubovák
28. 1 pouzdro na součástky

LŮŽKO (1)

V drážkách lůžka (2) jsou umístěny jazýčkové pletací jehly (3). Aby při pletení z drážek nevyklouzávaly, jsou přidržovány dvěma lištami. Lištou horní (5) s číselnou škálou, jejíž střed je označen „0", počet jehel v drážkách je udáván vždy po 10 na každou stranu stroje. Celkový počet jehel je 164. Dolní lišta (6) uzavírá drážky. Do těchto lišt nasazujeme jezdce a slouží tudíž i jako vodicí lišty. Lůžko je vpředu zakončeno výkyvnými lamelami (4), které přidržují a současně stahují pleteniny, takže při pletení nepotřebujeme ani hřeben ani závaží na zatěžování pleteniny. Na zadní straně lůžka je umístěn počítač řad (7) se čtyřmístným číselníkem. Při každém přejetí jezdcem posune narážka (16) páčku počítače (9), která na číselníku označí další upletenou řadu. Po skončení pletení otočíme knoflíkem (8) a počítač nařídíme na „0000".

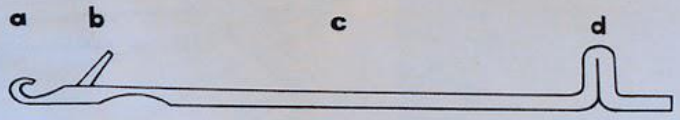
Obr. 5

JEZDEC (10) – (Obr. 5)

Na spodní straně jezdce jsou umístěny zámky, kterými při pletení procházejí jehly.

Na horní straně jezdce je držadlo (11), na které při přejíždění vyvinujeme potřebný tlak. Pod držadlem je řadič hustoty (12) s číselníkem 1–7. Číslo 1 označuje pleteninu nejhustší, číslo 7 pleteninu nejřidší. Je nutné, aby každá pletařka sama předem vyzkoušela jakou hustotu vzhledem k tloušťce příze zvolí. Nad řadičem je výsuvný knoflík (13), v základní poloze zůstává z a s u n u t ý. Vysunutím nahoru dosáhneme prázdného běhu stroje. Po stranách jsou další dva výsuvné knoflíky (14, 15), které v základní poloze zůstávají rovněž z a s u n u t é. Vysunutím dosáhneme volného běhu stroje. Popis funkce knoflíků uvádíme v kapitole „Funkce výsuvných knoflíků při převádění jehel z polohy pracovní do polohy volného běhu".

Na přední straně jezdce je umístěn vodič příze (19) a kartáčky k otevírání jazýčkových jehel (17, 18).

Obr. 6

JAZÝČKOVÉ PLETACÍ JEHLY (obr. 6)

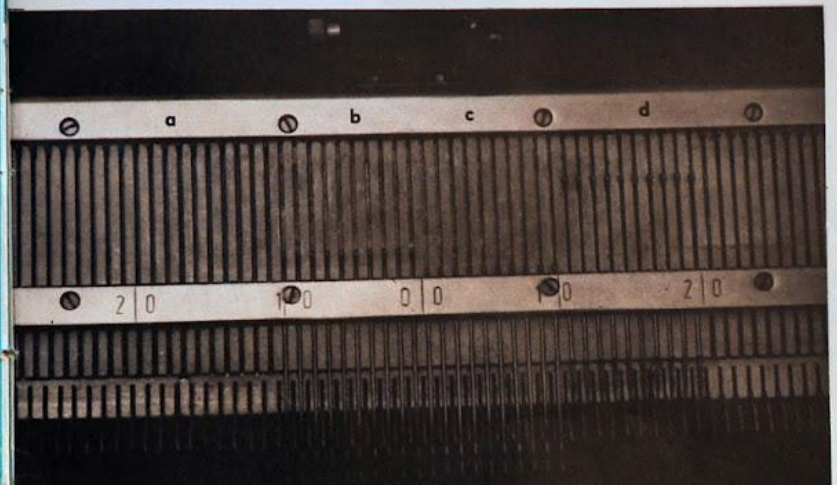
Jazýčková pletací jehla se skládá ze 4 částí:
a) hlavičky; b) pohyblivého jazýčku; c) těla; d) kolínka.
Jazýčky jehel musí být lehce pohyblivé a musí se dovírat až k hlavičkám jehel.

POSTAVENÍ JEHEL VE STROJI (obr. 7):

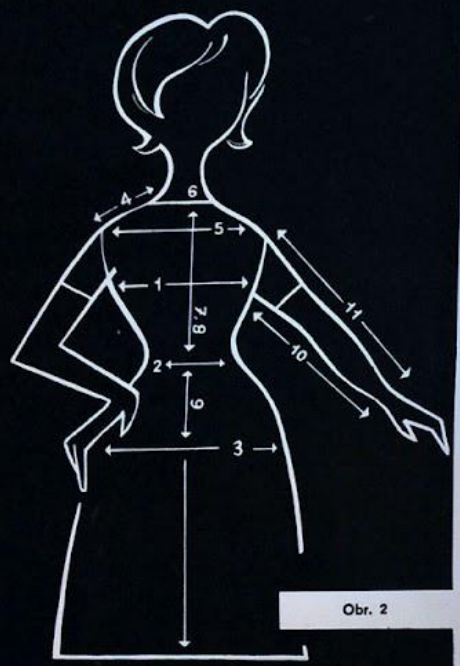
a) jehly mimo provoz – kolínka jehel jsou u dolní vodicí lišty,
b) jehly v pracovní poloze – kolínka jehel jsou v horní třetině drážek,
c) jehly v pracovním klidu – kolínka jehel jsou až u horní vodicí lišty (používáme při vzorování),
d) jehly v poloze volného běhu – kolínka jehel jsou v dolní třetině drážek, jazýček uzavírá hlavičku, oka jsou v hlavičkách jehel (používáme při párání).

FUNKCE VÝSUVNÝCH KNOFLÍKŮ 13, 14, 15

Výsuvné knoflíky jsou v základní poloze z a s u n u t é. Vysunováním nahoru dosahujeme:
1. prázdného běhu,
2. jednosměrného volného běhu,
3. obousměrného volného běhu.

Obr. 7

Obr. 2

4. STŘIHY (obr. 2)

Jelikož při pletení na ručním stroji tvarujeme podle střihu, musíme zhotovit střih a provést výpočet ok. Ke zhotovení střihu zjišťujeme tyto míry:

1. objem prsou – měříme v nejširším místě, z čehož šířku předního dílu počítáme polovinou celkového objemu a přidáváme asi 4 cm, které odpočítáváme od zadního dílu. Mimo zjištěnou míru přidáváme ještě 6 až 10 cm na vůli výrobku;
2. objem pasu;
3. objem boků – měříme v místech, kde končí délka svetru. Při pletení šatů přidáváme na vůli 20 cm;
4. délku náramku – zkosení předního náramku počítáme 3–4 cm, zadního 1–2 cm;
5. celkovou šíři ramen, od které odpočítáváme šířku zadního krčního výstřihu;
6. objem krku;
7. přední délku – měříme od ramene do pasu, nebo od krčního důlku do pasu, v tom případě připočítáváme 8 cm na hloubku předního krčního výstřihu;
8. zadní délku – měříme od ramene do pasu, nebo od krčního obratle do pasu a odpočítáváme asi 2 cm na hloubku zadního krčního výstřihu;
9. délku pod pasem – podle zvolené délky výrobku;
10. délku rukávu spodní – měříme od podpaží k zápěstí;
11. délku rukávu horní – měříme od ramenního kloubu k zápěstí.

Po zhotovení střihu upleteme zkušební vzorek, přežehlíme (pouze v tom případě, jestliže v návodu u vzoru je žehlení předepsáno), změříme kolik ok se vejde do 1 cm na šířku a kolik řad na výšku pleteniny.

Příklad: 30 ok na šířku = 10 cm, 30 : 10 = 3 oka do 1 cm,
15 řad na výšku = 3 cm, 15 : 3 = 5 řad do 1 cm.

Poté změříme střih, vypočteme na kolik ok máme výrobek začít, kolik ok a v které řadě přidáme nebo ujmeme, vše si poznamenáme na střihu.

5. ÚPRAVA ÚPLETŮ

Po upletení dílů začistíme všechny konečky příze. Na krajích zašijeme za krajová oka, uprostřed úpletů přetáhneme konečky na rubní stranu a pomocí háčku protáhneme zadními nitkami ok.

6. ŽEHLENÍ A MONTÁŽ VÝROBKU

Jednotlivé díly vyšpendlíme podle střihu rubní stranou nahoru a přes vlhkou utěrku přežehlíme. I zde se ovšem řídíme návodem u příslušného pletacího vzoru, kde je uvedeno, zda má být žehlen, napařován, mírně napařován, nebo nežehlen vůbec.

Tímto označením rozumíme:

a) žehlit – vyšpendlení úpletu rubní stranou nahoru, přiložení vlhké utěrky a přežehlení, jak je obvyklé u žehlení látek,

b) napařit – vyšpendlení úpletu, přiložení vlhké utěrky a přežehlení žehličkou pouze zcela lehce,

c) mírně napařit – vyšpendlení úpletu, přiložení vlhké utěrky, horkou žehličku vedeme pouze nad utěrkou. Napařujeme teplem žehličky,

d) nežehlit – nežehlíme ani nenapařujeme.

Mimo tento návod musíme ještě brát zřetel na druh použité příze. Použijeme-li čistě vlněné měkké příze Baby, Zefír nebo pod., nikdy nežehlíme ani v tom případě, je-li u vzoru předepsáno žehlení. Zde můžeme pouze napařovat, protože tyto vlněné příze trpí velkou smrštivostí.

Stejně tak nežehlíme umělá vlákna, jako nylon, perlon, silon apod. U ostatních spotřebních a sportovních vlněných i polovlněných přízí se řídíme návody u jednotlivých vzorů.

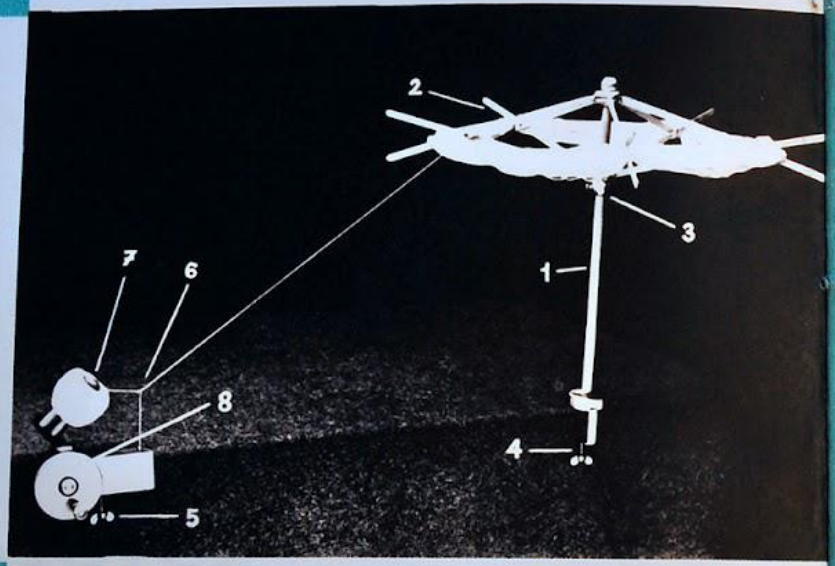
Po vyžehlení díly sestehujeme, na postavě vyzkoušíme a sešijeme. Dírky obšíváme kroužkovacím stehem. Švy rozžehlíme.

PŘÍPRAVNÉ PRÁCE

1. NAVÍJENÍ PŘÍZE

Přízi k pletení navíjíme do klubek a přízi pak táhneme ze středu klubka, nikoli z vnější strany. Při navíjení dbáme, aby příze neobsahovala uzly, proto navíjíme do jednoho klubka vždy jen takové množství příze, kolik jí bylo v přadénku bez uzlů.

VIJÁK A NAVIJÁK PŘÍZE

obr. 1

1. nosná tyč
2. nosná ramena
3. přídržný šroub
4. hlavní šroub vijáku
5. hlavní šroub navijáku
6. oko – průvlek
7. čep se zářezem
8. otočné kolečko s kličkou

Na nosné tyči (1) jsou umístěna nosná ramena (2), která v potřebné výši přidržujeme přídržným šroubem (3).

Viják přišroubujeme na hranu stolu hlavním šroubem (4). Přadeno příze dobře načechráme a zasuneme do ramen (2), podle velikosti přadena vysuneme nosná ramena nahoru a přídržným šroubem (3) upevníme v potřebné výši.

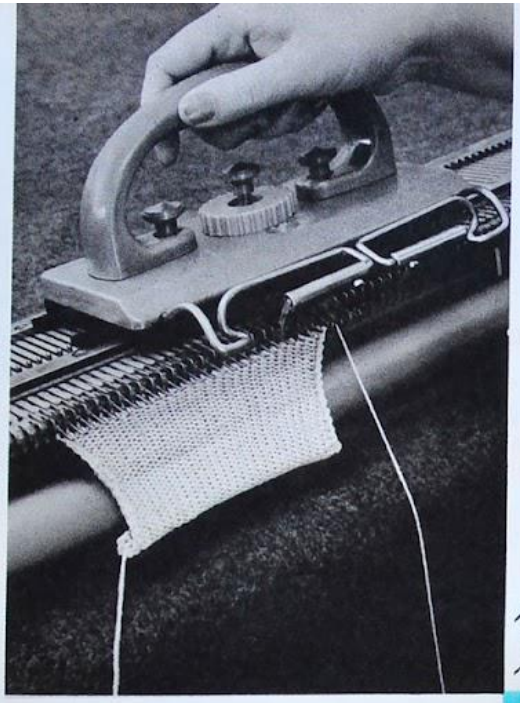
Na opačnou stranu stolu přišroubujeme hlavním šroubem (5) naviják. Přízi z vijáku vedeme okem (6) a konec vložíme do zářezu čepu (7). Poté uchopíme kličku otočného kolečka (8), kterým otáčíme zprava doleva. Příze se tak samočinně navíjí do úhledných klubíček. Do jednoho klubíčka navíjíme 5 dkg příze. Po navinutí klubíčko sundáme a při pletení táhneme přízi z jeho středu.

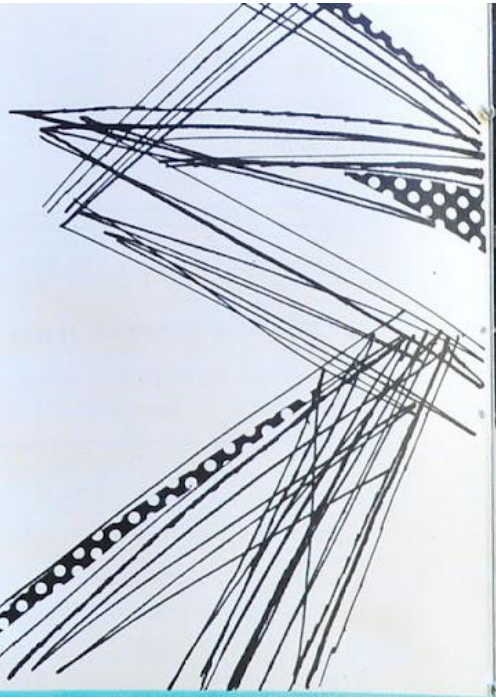
2. PŘÍPRAVA PÁRANÉ PŘÍZE

Vypáranou přízi navineme do přaden asi 5 dkg těžkých, připravíme lázeň ze silony nebo jiného saponátového pracího prostředku – u vlněných přízí nesmí teplota lázně přesahovat 28 ° C – přízi do ní vložíme a necháme asi ½ hod. v lázni dobře nasáknout; poté opatrně mneme a po vymnutí vyždímáme. Tento postup opakujeme dvakrát, abychom přízi zbavily veškeré nečistoty. Nakonec připravíme proplachovací lázeň stejné teploty, přízi dobře vymácháme a vyždímáme. Přadénka pověsíme a necháme zvolna schnout. Neztratila-li příze po vyprání zkadeření, vypneme přadénka na žehlicí prkno a přes vlhkou utěrku přežehlíme. Z párané vlny pleteme teprve tenkráte, když jsme ji zbavily veškeré nečistoty a jakéhokoliv zkadeření.

3. UZLY

Při pletení z párané vlny se pravděpodobně nevyhneme zaplétání uzlů. V tom případě nenavazujeme přízi uzly obyčejnými, ale tkalcovskými, které jsou ploché a lépe se zpracovávají. Máme-li dostatek příze, necháváme uzly vždy na začátku a konci řady. I ten nejlepší uzel narušuje vzhled pleteniny a je proto vhodnější místo uzlů zaplétat přízi. Aby nám však v pletenině nevznikala zaplétáním tlustší oka, rozdělíme oba konce příze v délce alespoň 10 cm na dva stejně tlusté prameny (u dvoupramenné vlny na 1 a 1 pramen, u třípramenné na 2 a 1), pak oba konce stočíme k sobě tak, abychom získaly původní tloušťku příze, tj. u dvoupramenné stáčíme 1 a 1 pramen, u třípramenné z jednoho konce 2 prameny a z druhého 1 pramen, položíme na pletací jehly a zapleteme. Při celkové úpravě úpletu pak na rubní straně zbývající konečky příze zašijeme a líc ní strana není ničím narušena.

PRÁZDNÝ BĚH (obr. 8)

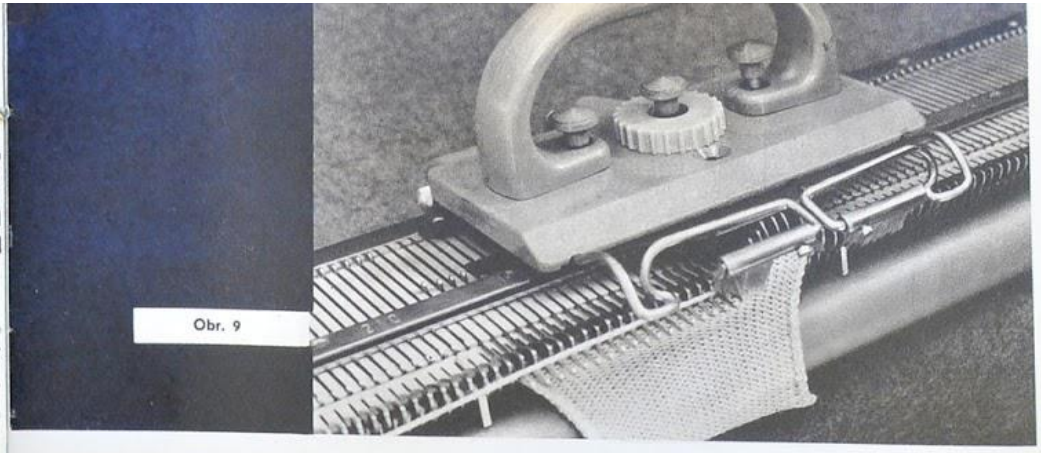
Vysunutím výsuvného knoflíku (13) nahoru dosáhneme prázdného běhu. Jehly nemění postavení, zůstávají v pracovní poloze, oka jsou za jazýčky, přízi nepokládáme a jehly nepletou. Jezdcem můžeme přejíždět libovolně přes jehly v pracovní poloze. Používáme při převádění jezdce na potřebnou stranu stroje při barevném pletení, nebo po vypárání potřebného počtu řad, abychom jezdce uvedly na stranu, kde je příze.

JEDNOSMĚRNÝ VOLNÝ BĚH (obr. 9)

Jezdec na pravé straně stroje: Vysuneme pravý výsuvný knoflík (15), přízi položíme na jehly, jezdcem přejedeme na druhou stranu stroje. Tím upleteme 1 řadu a jehly stáhneme do polohy volného běhu. Oka se posunou do hlaviček jehel (používáme při párání). Přejedeme-li s tímtéž vysunutým knoflíkem jezdcem na druhou stranu stroje, uvedeme jehly do původní, tj. pracovní polohy, přízi ovšem nepokládáme. Stejného výsledku dosáhneme, zasuneme-li výsuvný knoflík (15) zpět a vysuneme nahoru výsuvný knoflík (13).

Jezdec na levé straně stroje: Vysuneme levý výsuvný knoflík (14), přízi položíme na jehly a v ostatním postupujeme stejně jako shora.

U jednosměrného volného běhu si zapamatujeme: Vysunujeme vždy ten knoflík, na které straně je příze, tj.: příze na pravé straně, vysuneme pravý knoflík; příze na levé straně, vysuneme levý knoflík.

Obr. 9

OBOUSMĚRNÝ VOLNÝ BĚH (obr. 10)

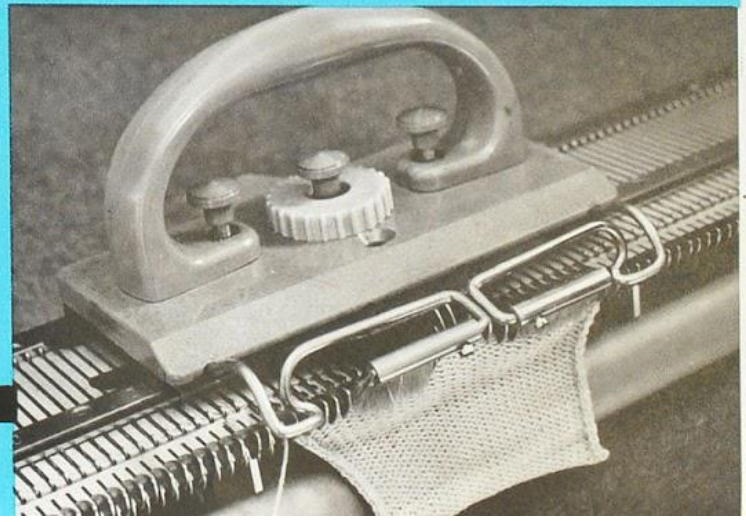
Jezdec na pravé straně stroje: Vysuneme pravý výsuvný knoflík, přízi položíme na jehly, jezdcem přejedeme na levou stranu stroje, vysuneme levý výsuvný knoflík, jehly zůstávají v poloze volného běhu a můžeme jezdcem přejíždět, aniž bychom pletly. Potřebujeme-li jehly uvést zpět do pracovní polohy, postupujeme dvojím způsobem:

I. způsob: Zasuneme oba postranní knoflíky, vysuneme knoflík nad řadičem (13) a jezdcem přejedeme přes jehly. Není směrodatné, zda je jezdec na pravé nebo levé straně stroje;

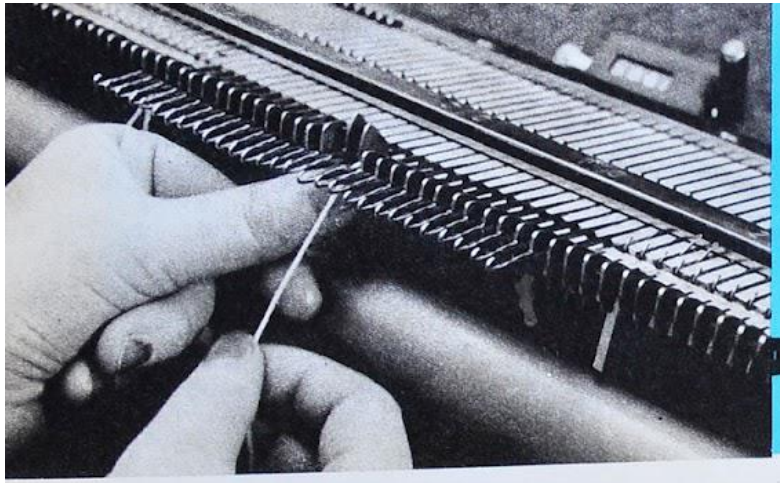
II. způsob: Jezdec na pravé straně stroje – zasuneme pravý a vysuneme levý výsuvný knoflík;

Jezdec na levé straně stroje – zasuneme levý a vysuneme pravý výsuvný knoflík.

Jelikož jsme se seznámily s funkcí všech součástek, můžeme začít plést.

Obr. 10

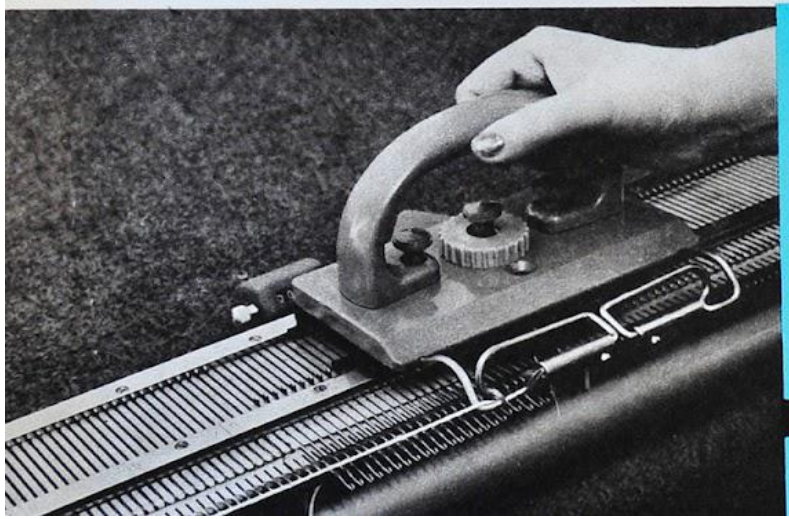

Obr. 11

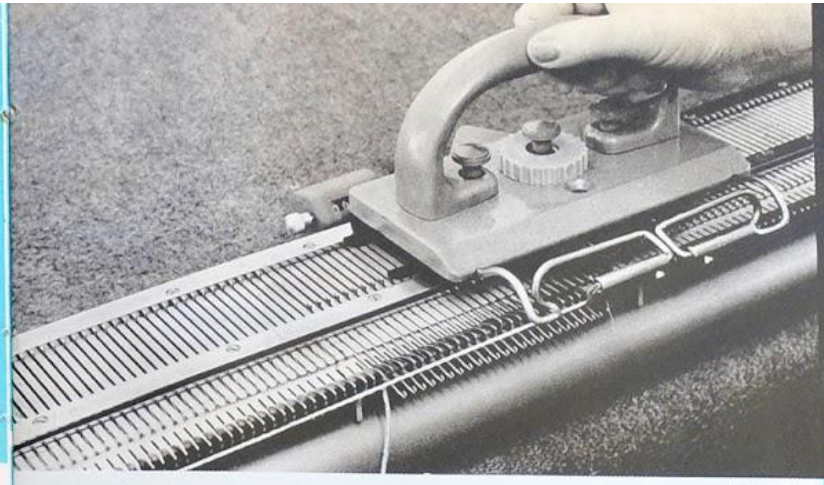
ZAČÍNANÍ BEZ POUŽITÍ VODIČE (obr. 11)

Stroj postavíme na stůl, jezdce zasuneme do vodicích lišt, zkontrolujeme, zda všechny výsuvné knoflíky (13, 14, 15) jsou zasunuty. Podle tloušťky příze zvolíme číslo na řadiči hustoty (12). Čím tlustší příze, tím větší číslo volíme. Knoflíkem u počítače (8) nařídíme číselník na „0000". Jezdce (10) postavíme na pravou stranu stroje. Klubíčko s přízí dáme do hrnečku na zem po levé straně stroje a přízi táhneme ze středu klubka. Pletací jehly (3) vysuneme do polohy pracovního klidu (pro zkušební vzorek volíme asi 20 ok). Asi 20 cm od konce příze uděláme smyčku a zavěsíme na první jehlu zleva. **Jazýčky jehel musí být otevřené.** Na další jehly navíjíme přízi proti směru hodinových ručiček, vždy za jazýčky pletacích jehel, a současně přízi zatlačujeme palcem levé ruky pod zoubky výkyvných lamel (4). Přízi navíjíme volně.

Po navinutí zasuneme pravítkem (19) jehly do pracovní polohy a zkontrolujeme, zda jsou všechny jazýčky otevřeny. Levou rukou uchopíme přízi, položíme na jehly, pravou rukou uchopíme držadlo jezdce, mírně tlačíme a přejedeme na levou stranu stroje. Tím jsme upletly první řadu, počítač ji na na číselníku zaregistroval. Opět položíme přízi na jehly, jezdcem přejedeme zpět a nyní pokračujeme stejným způsobem v pletení. Pletení první řady je vždy obtížnější, proto přejíždíme jezdcem opatrně a přízi vedeme volně, aby v ruce lehce klouzala (obr. 12).

Obr. 12

Obr. 13

Jezdcem přejíždíme vždy celou řadu, tj. všechny jehly v pracovní poloze, nikdy se nevracíme uprostřed rozpletené řady; oka by padala a mohly bychom poškodit zámek. Při pletení na ručním stroji jeví se nám přední strana obrace, zadní hladce.

ZAČÍNANÍ S POUŽITÍM VODIČE (obr. 13)

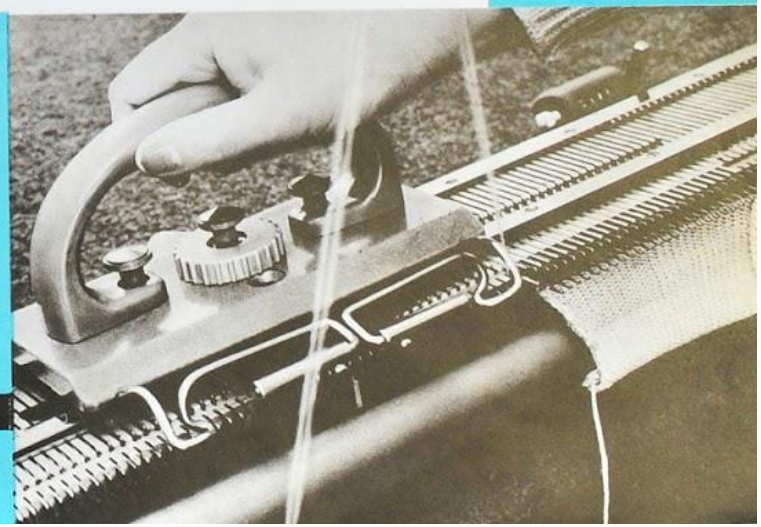
Přízi navineme na jehly stejně jako při začínání bez vodiče; při přejíždění jezdcem nepokládáme přízi na jehly, ale napřed ji zavedeme otvorem mezi oběma kartáčky do levého vodiče; levou rukou držíme přízi, pravou rukou uchopíme držadlo a jezdcem přejedeme na levou stranu stroje; nyní zvedáme přízi kolmo vzhůru a současně popojíždíme jezdcem, až převedeme přízi do pravého vodiče (obr. 14).

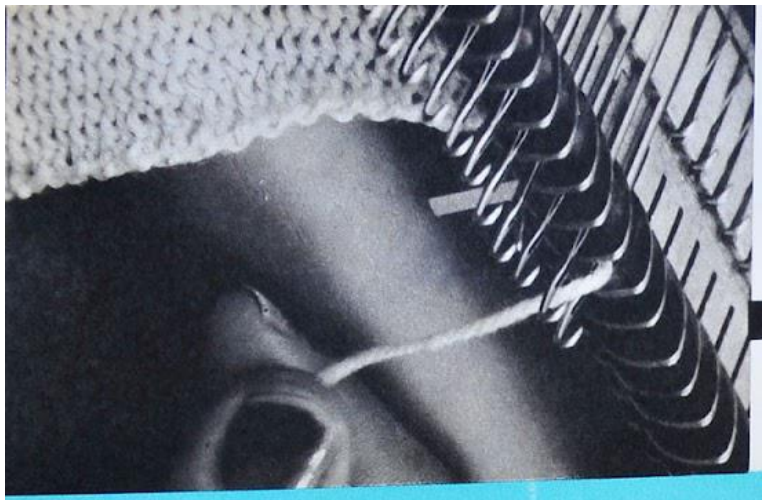
Zde si musíme pamatovat: příze musí být vždy ve vodiči bližším pletenině, jinak by oka s jehel padala.

Jezdec na pravé straně stroje – příze v levém vodiči;

Jezdec na levé straně stroje – příze v pravém vodiči.

Obr. 14

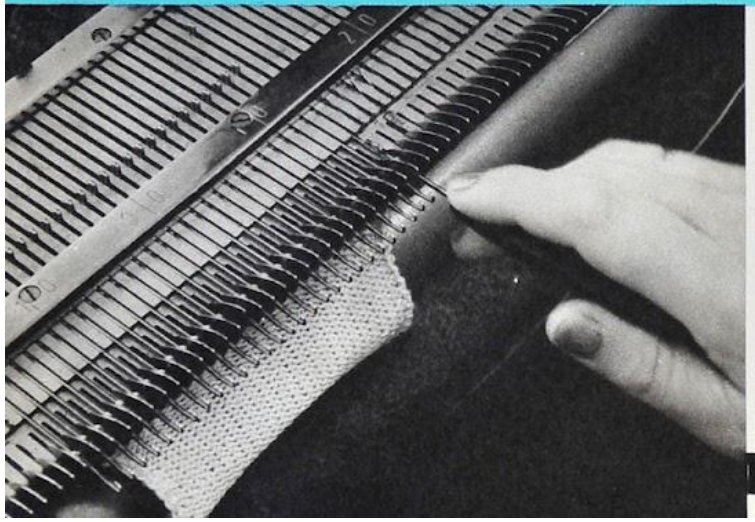
Obr. 15

PŘIDÁVÁNÍ (obr. 15)

Oka přidáváme vždy jen na té straně, na které je jezdec, a tedy také pletací příze.
Jezdec vpravo – přízi navíjíme na jehly jako při začínání, tj. proti směru hodinových ručiček.
Jezdec vlevo – přízi navíjíme na jehly ve směru hodinových ručiček.

UJÍMÁNÍ (obr. 16)

Jedno oko můžeme ujímat na obou stranách pleteniny současně. Ujímací jehlu (22) zavěsíme do hlavičky poslední pletací jehly, kterou zasuneme do polohy volného běhu; levou rukou posuneme vedlejší pletací jehlu asi do poloviny drážky, oko z ujímací jehly zavěsíme do hlavičky pletací jehly a pletací jehlu znovu vysuneme do pracovní polohy tak, aby obě oka byla za jazýčkem pletací jehly. Při pletení obě oka spojíme v jedno.

Obr. 16

Více ok ujímáme na straně jezdce. Ujímací jehlu zavěsíme do hlavičky poslední pletací jehly, kterou zasuneme do polohy volného běhu; tím přesuneme oko z pletací na ujímací jehlu (prázdnou pletací jehlu zasuneme do polohy mimo provoz). Levou rukou posuneme vedlejší pletací jehlu asi do poloviny drážek, oko z ujímací jehly zavěsíme do hlavičky pletací jehly, pletací jehlu znovu vysuneme do pracovní polohy tak, aby obě oka byla za jazýčkem pletací jehly – potud stejný postup jako u ujímání jednoho oka. Nyní vložíme přízi do hlavičky této jehly (obr. 17), levou rukou jehlu stáhneme až do dolní třetiny drážek; tím jsme obě oka spletly. Pletací jehlu vysuneme opět do pracovní polohy, ujímací jehlu zavěsíme do její hlavičky a pracovní postup opakujeme, až vyujímáme potřebný počet ok.

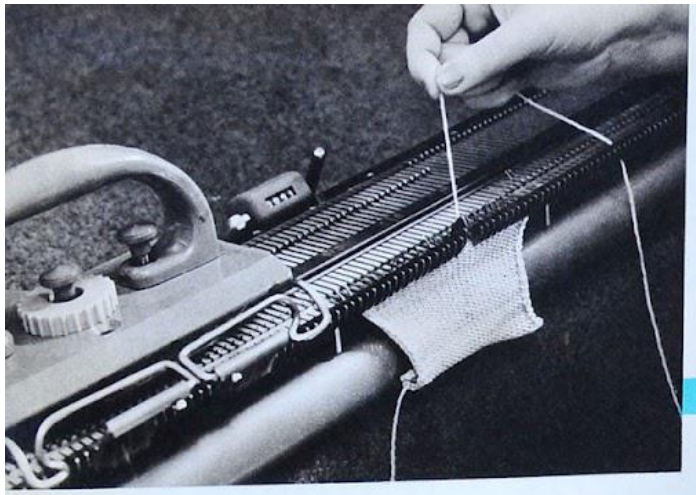
V nutném případě můžeme oka uzavírat na obou stranách pleteniny najednou, musíme však na druhém konci použít pomocné příze.

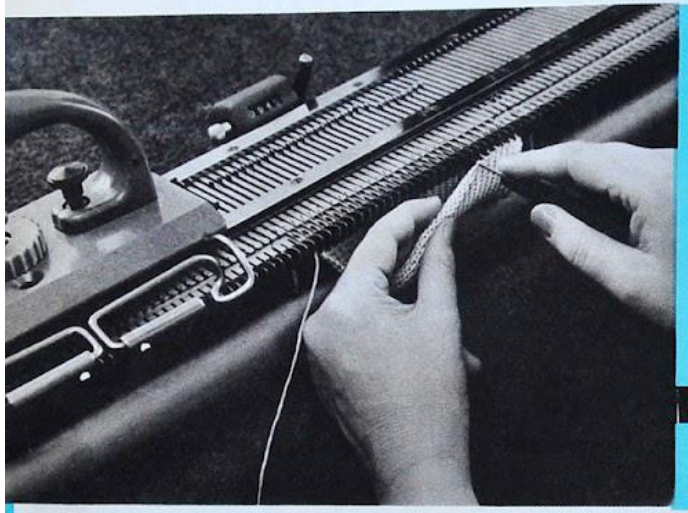
Obr. 17

UZAVÍRÁNÍ ŘAD

Řady uzavíráme stejně jako když ujímáme, jenže mezi každou jednotlivou ujímanou jehlou upleteme ještě jedno vzdušné oko, tj. přízi znovu vložíme do hlavičky a upleteme jedno oko. Uzavíráním s připletáním vzdušného oka dosáhneme pružných okrajů.

Obr. 18

Obr. 19

PARÁNÍ VE STROJI (obr. 18)

Potřebujeme-li vypárat řadu, pleteninu se stroje nesnímáme, ale pářeme ve stroji.

Jezdec na pravé straně stroje: Vysuneme pravý výsuvný knoflík, přízi položíme na jehly, přejedeme jezdcem na levou stranu stroje, tj. jehly uvedeme do polohy volného běhu. Pravou rukou uchopíme přízi, tahem vyvlékáme oka z hlaviček jehel a současně do nich navlékáme oka předcházející řady. Přízí pohybujeme nahoru a dolů, protože ji vyvlékáme nejen z hlaviček jehel, ale i ze zoubků výkyvných lamel. Levou rukou současně pleteninu přidržujeme.

Jezdec na levé straně stroje: Vysuneme levý výsuvný knoflík. Ostatní postup je stejný.

Po vypárání potřebného počtu řad zasuneme oba výsuvné knoflíky, vysuneme knoflík nad řadičem, jezdce převedeme na tutéž stranu, na které jsme skončily párání, knoflík zasuneme, pleteninu zatlačíme pod lamelky a pokračujeme v pletení.

SNÍMÁNÍ PLETENINY

Pleteninu se stroje sejmeme, přejedeme-li jezdcem přes jehly v pracovní poloze bez příze.

DVOJITÉ ZÁLOŽKY (obr. 19)

Upleteme dvojitý počet řad, jehly převedeme do polohy volného běhu, oka prvé řady (začínající) navlékneme do hlaviček pletacích jehel (k navlékání použijeme ujímací jehly). Jehly uvedeme zpět do pracovní polohy, pleteninu zatlačíme pod lamelky a pokračujeme v pletení.

ROZPAREK – PLETENÍ DVOU DÍLŮ (obr. 20)

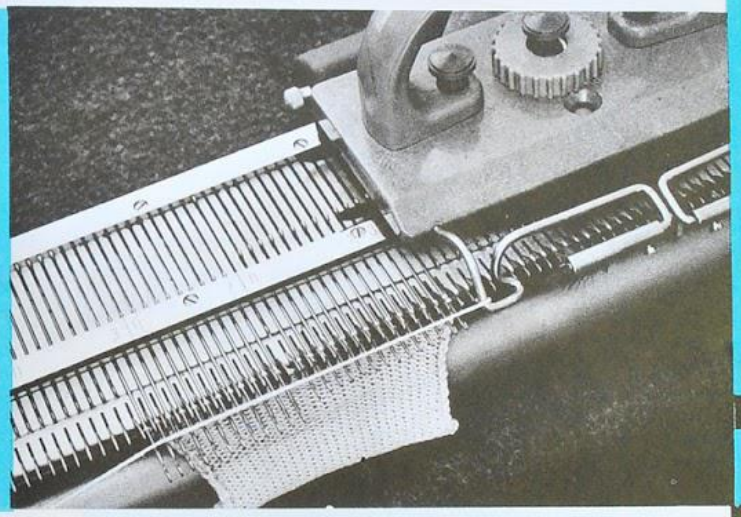
Pleteninu rozdělíme na dva díly. Jehly prvého dílu vysuneme do polohy pracovního klidu, ostatní jehly přeplétáme jako u obyčejného pletení. Po upletení prvého dílu řadu uzavřeme, prázdné jehly uvedeme do polohy mimo provoz a do pracovní polohy uvedeme jehly druhého dílu.

ŠPIČATÝ VÝSTŘIH

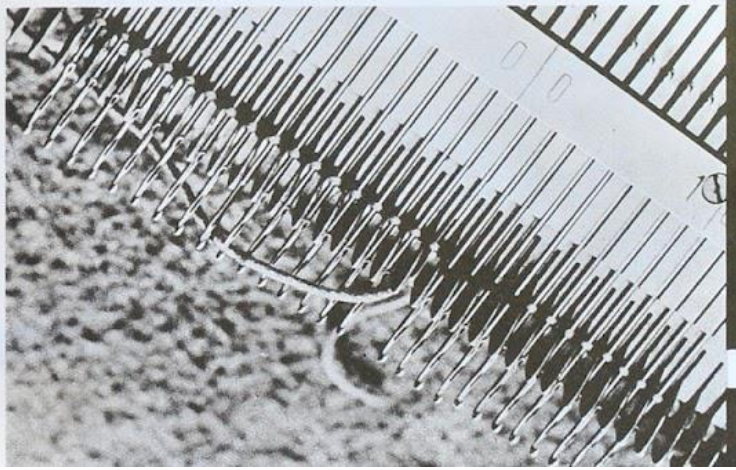
Pleteninu rozdělíme na dvě poloviny. Prostřední oka přeložíme na vedlejší jehly. Jedno oko na vedlejší levou a jedno oko na vedlejší pravou jehlu. Jednu polovinu jehel vysuneme do polohy pracovního klidu, druhou polovinu pleteme a ujímáme podle střihu. Dále postupujeme stejně jako při pletení rozparku.

DÍRKY A KAPSY (obr. 21)

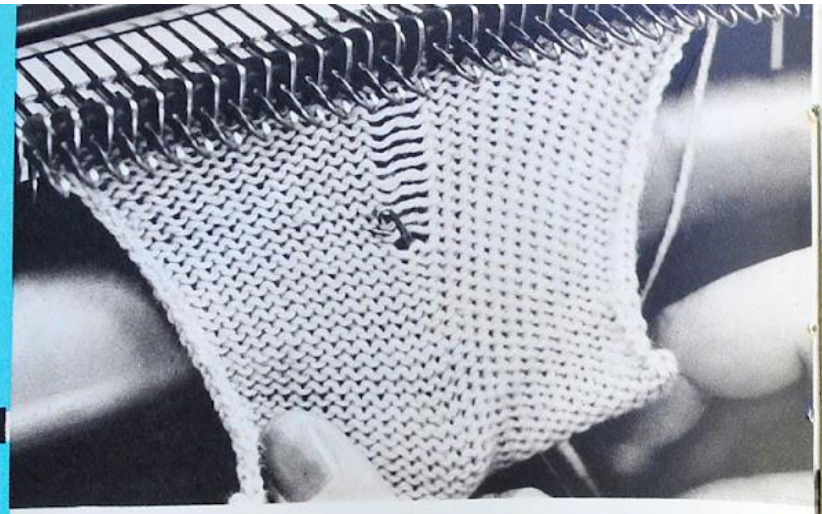
Na potřebný počet jehel položíme jinobarevnou přízi, jehlu posuneme rukou dolů a nahoru. Tím upleteme z barevné příze nová oka a pokračujeme v pletení základní přízí. Po upletení celého dílu jinobarevnou přízi vytáhneme, oka uzavřeme háčkem a dírky obšijeme kroužkovacím stehem. Jestliže jsme tímto způsobem upletly otvor pro kapsu, navlékneme ujímající jehlou oka zpět na pletací jehly a dopleteme kapsu. Před navlékáním ok na pletací jehly musíme jehly uvést do polohy volného běhu a poté zase zpět do pracovní polohy.

Obr. 20

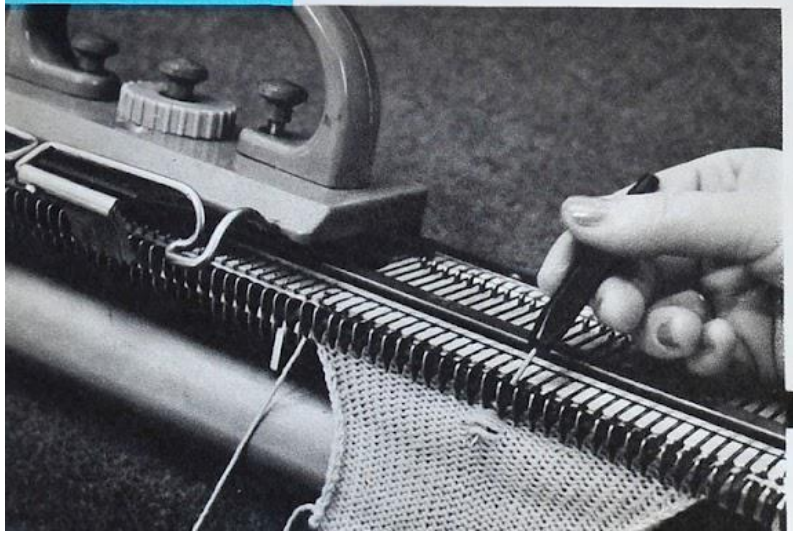
Obr. 21

Obr. 22

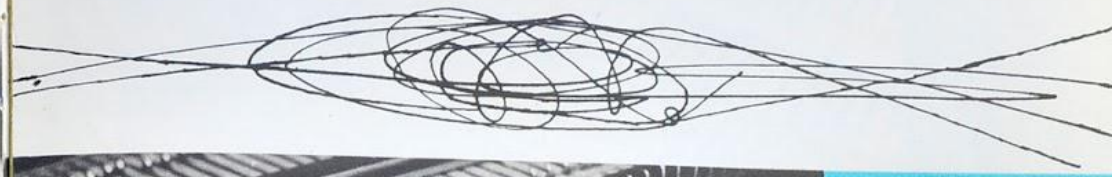
VYPLETÁNÍ PUSTĚNÝCH OK (obr. 22)

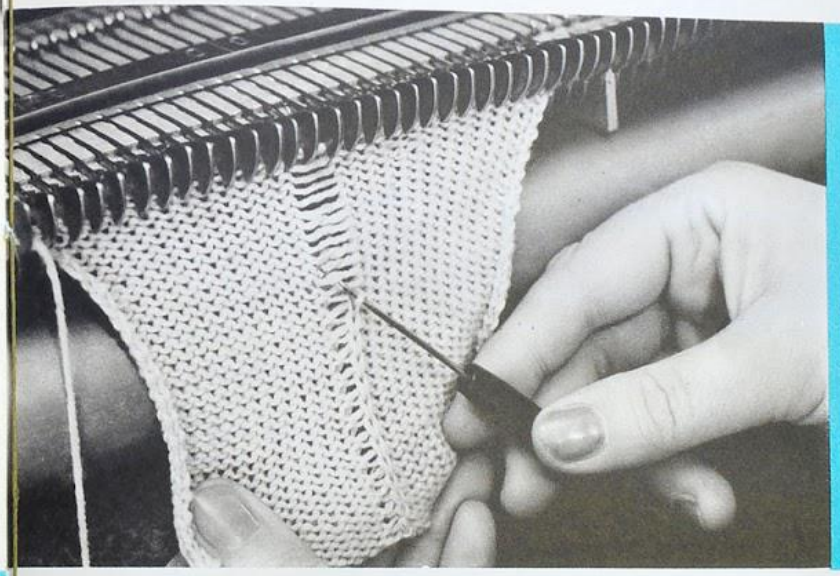
Spadlo-li nám při pletení oko s pletací jehly a zpozorovaly jsme to až později, prostrčíme posledním upleteným okem jazýčkovou vypletací jehlu (21) zezadu dopředu, aby jazýček byl na zadní straně pleteniny, jehlu vysuneme nahoru, hlavičkou zachytíme příčnou nit a protáhneme okem. Kdybychom vyplétaly oka s jazýčkem obráceným dopředu, tvořila by se nám na přední straně pleteniny hladká oka. Poslední vypletené oko zavěsíme do hlavičky prázdné jehly a posuneme za jazýček.

Obr. 23

Zpozorujeme-li puštěné oko již v několika málo řadách, zavedeme vypletací jehlu shora za pleteninu (v tom případě uvedeme napřed jehly do polohy volného běhu), zachytíme poslední upletené oko do hlavičky a vyplétáme (obr. 23). Vyplétaných ok používáme někdy i jako ozdoby. V tom případě uvolníme oko až k první řadě a vyplétáme vypletací jehlou s jazýčkem obráceným dopředu, nabíráme každou druhou příčnou nit a tvoříme na obrácené straně (přední) větší hladká oka (obr. 24).

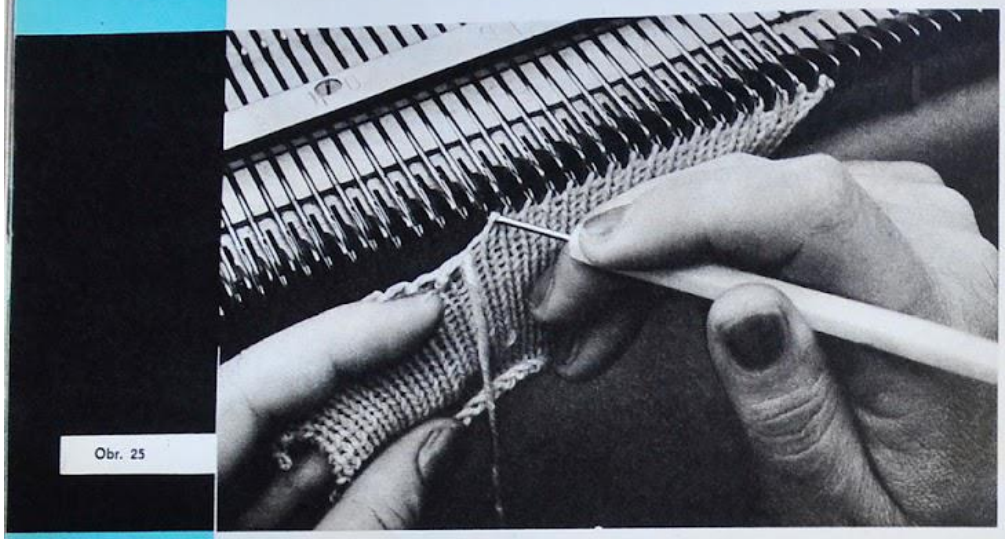

Obr. 24

OBRÁCENÍ PLETENINY

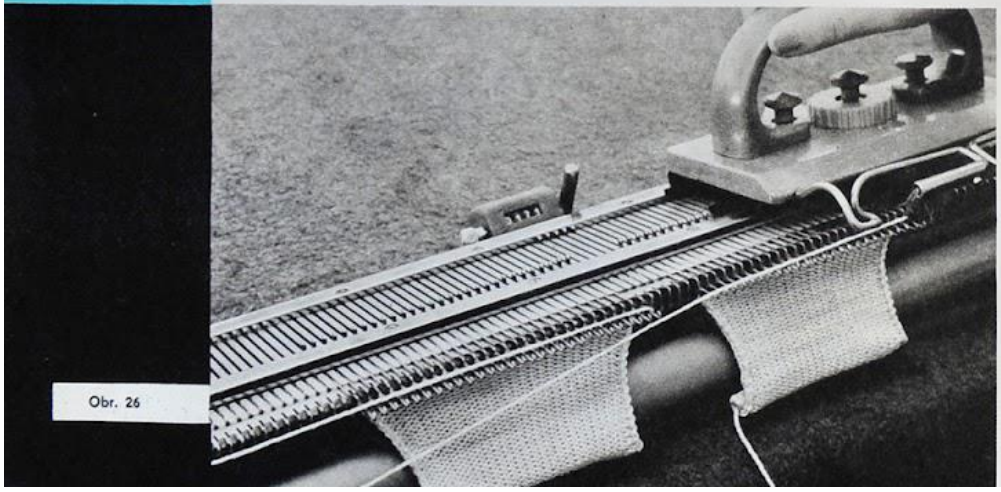
Na ručních pletacích strojích nemůžeme střídat pletení řad hladce a obrace. Chceme-li přece plést např. 10 řad hladce, 10 řad obrace, musíme vždy po upletení potřebného počtu řad a 1 řady navíc pleteninu s jehel sejmout (viz „Snímání pleteniny"), obrátit a znovu na pletací jehly navléknout. Navlékáme oka předposlední řady. Ujímací jehlu vpíchneme do oka před poslední řady a zavěsíme do hlavičky pletací jehly, které jsme před tím uvedly do polohy volného běhu (obr. 25). Poslední řadu vypářeme, jehly uvedeme do pracovní polohy a pokračujeme v pletení.

Obr. 25

PLETENÍ DVOU DÍLŮ NAJEDNOU

Dva díly můžeme plést na stroji najednou, ovšem bez použití vodiče. Připravíme si dvě klubka přízе, vysuneme potřebný počet jehel, mezi oběma díly vynecháme asi 5 pletacích jehel. Každý díl začneme z nového klubka. Při pletení položíme na pletací jehly přízi z každého klubka zvlášť a jezdcem přejíždíme jako při pletení jednoho dílu (obr. 26).

Obr. 26

PLETENÍ VZORŮ

Vzorovým pletením dosáhneme nemačkavosti úpletu, proto můžeme k pletení některých vzorů použít i přízí méně jakostních: polovlněných, bavlněných, hedvábných i lněných. Musíme však vždy předem dobře uvážit o jaký druh hotového výrobku se jedná a podle toho volíme vzor. Pružných vzorů používáme na halenky, dětské svetříky, dětské šatičky, pevných na sukně, šaty, kabátky apod. Abychom vám usnadnili práci, uvádíme u každého vzoru jeho vlastnosti, tj. zda je vzor pružný, pevný, náročnost na spotřebu materiálu a způsob žehlení. Jelikož při pletení na stroji jeví se nám přední strana obrace, uvádíme u všech vyobrazení, zda se jedná o přední (obrácenou k pletařce) nebo zadní (obrácenou ke stroji) stranu pleteniny.

Vzorovaného úpletu dosáhneme vysouváním jehel do různých poloh, přesunováním ok a křížením. Abychom se vyhnuli dlouhým, nepřehledným legendám, označujeme jednotlivé úkony znaménky a to:

1. vysunutí jehly do polohy pracovní |
2. vysunutí jehly do polohy mimo provoz V
3. vysunutí jehly do polohy pracovního klidu ●
4. přesunutí oka z pravé jehly na levou / o
5. přesunutí oka z levé jehly na pravou o \
6. křížení ok. ×

(Křížená oka ujímací jehlou sundáme s pletacích jehel, zkřížíme a opět navěsíme na pletací jehly.)

Mimo tyto úkony vzorujeme ještě střídáním barev, které uvádíme po straně tabulky.

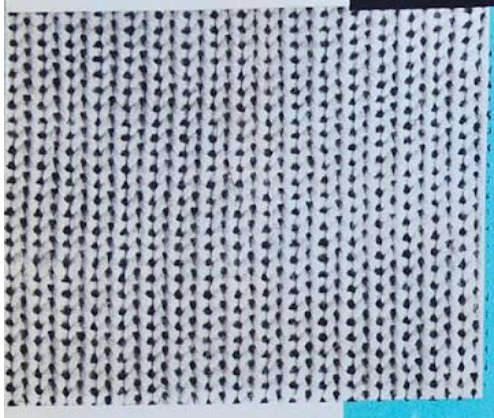
Počet řad u tabulek uvádíme: ř. 1–9, rozuměj první až devátá řada.

Při pletení barevných vzorů nepoužíváme vodiče, jezdce převádíme na potřebnou stranu stroje vysunutím knoflíku nad řadičem.

K vysunování jehel do polohy pracovního klidu používáme hřebene (20), k zasouvání jehel do pracovní polohy pravítka (19).

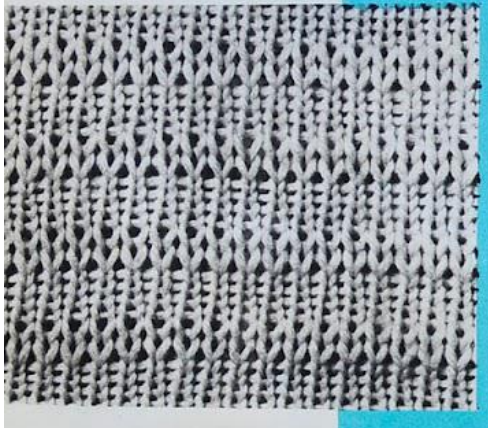
VZORY JEDNOBAREVNÉ

pleteme s použitím vodiče i bez vodiče

Vzor čís. 1 – zadní strana úpletu.
Vlastnosti úpletu: pevný, málo pružný.
Materiál: všechny druhy přízí.
Radič hustoty: nařizujeme podle tloušťky příz
Žehlení: vypnout, přežehlit.

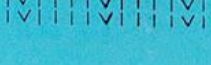

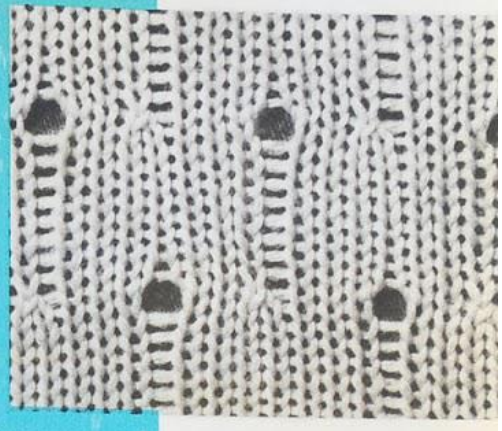
Vzor čís. 2 – zadní strana úpletu.
Vlastnosti úpletu: plastický, pružný hlavně na výšku.
Materiál: všechny druhy tenčích přízí.
Radič hustoty: nařizujeme na číslo 2 a číslo 7.
Žehlení: vypnout do výšky, přežehlit.
Poznámka: tohoto vzoru můžeme použít na délku jako plisé; v tom případě nežehlíme. Vzor můžeme dále rozvádět střídáním různého počtu řad pletených s velkým a malým číslem hustoty. Např. 10 ř. s číslem 7, 2 ř. s číslem 2 apod.

Vzor čís. 3 – zadní strana úpletu.
Vlastnosti úpletu: vzdušný, pružný.
Materiál: všechny druhy přízí.
Radič hustoty: nařizujeme podle tloušťky příze.
Žehlení: vypnout, přežehlit.
Z tohoto vzoru můžeme vyvozovat další libovolným zasunováním jehel mimo provoz.

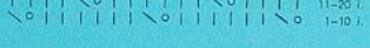

Vzor čís. 4 – zadní strana úpletu.
Vlastnosti úpletu: pevný, vzdušný.
Materiál: všechny druhy tenčích přízí.
Radič hustoty: nařizujeme podle tloušťky příze.
Žehlení: vypnout, přežehlit.
Vzor rozvádíme. Podle potřeby volíme vzdálenost jehel mimo provoz, střídáme uprostřed vzoru.

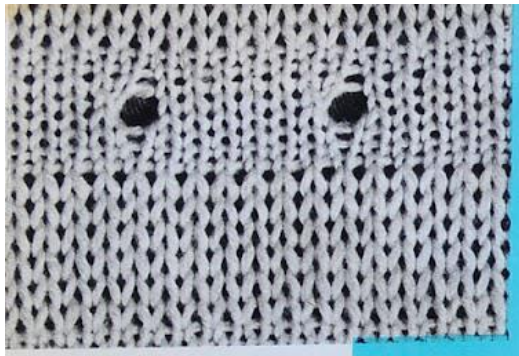
Vzor čís. 5 – zadní strana úpletu.
Vlastnosti úpletu: pevný, vzdušný.
Materiál: všechny druhy tenčích přízí.
Radič hustoty: nařizujeme podle tloušťky příze.
Žehlení: vypnout, přežehlit.
Z tohoto vzoru můžeme vyvozovat další střídáním počtu ok a řad mezi jednotlivými dírkami.

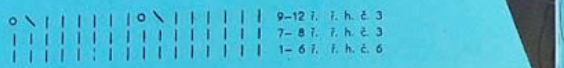

Vzor čís. 6 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 8.
Vlastnosti úpletu: vzdušný.
Materiál: všechny druhy tenčí příze.
Radič hustoty: nařizujeme podle tloušťky příze.
Žehlení: vypnout, přežehlit.
U dírkových vzorů zasuneme po upletení 1 řady jehly vysunuté do polohy mimo provoz zpět do pracovní polohy a dbáme, aby jejich jazýčky byly otevřené.

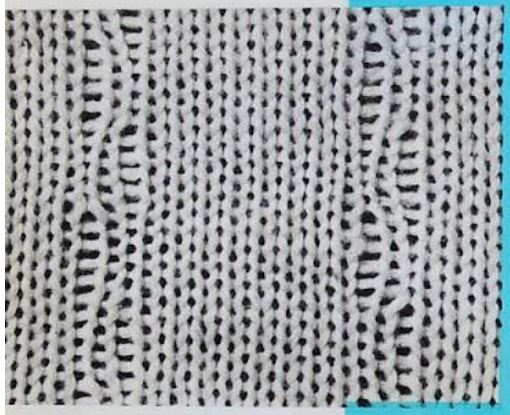
Vzor čís. 7 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 7.
Vlastnosti úpletu: vzdušný, plastický.
Materiál: všechny druhy tenčí příze.
Řadič hustoty: nařizujeme na čís. 3 a čís. 6.
Žehlení: vypnout, napařit.

Vzor čís. 10 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 10.
Vlastnosti úpletu: pevný.
Materiál: všechny druhy tenčí příze.
Řadič hustoty: nařizujeme podle tloušťky příze.
Žehlení: vypnout, přežehlit.
Z tohoto vzoru můžeme vyvozovat další střídáním mezer.

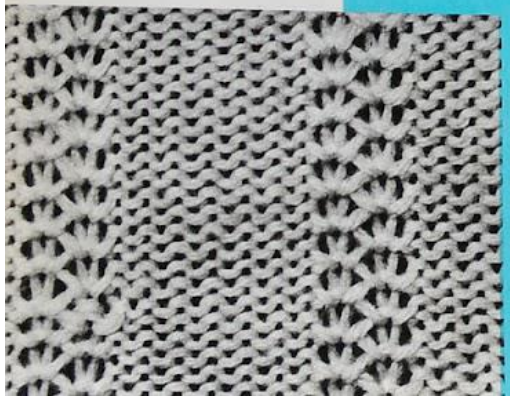
Vzor čís. 8 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 10.
Vlastnosti úpletu: pevný, vzdušný.
Materiál: všechny druhy tenčí příze.
Řadič hustoty: nařizujeme podle tloušťky příze.
Žehlení: vypnout, napařit.
Z tohoto vzoru můžeme vyvozovat další střídáním mezer.

Vzor čís. 11 – přední strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 2.
Vlastnosti úpletu: pevný, oboustranný.
Materiál: všechny druhy přízí, větší spotřeba.
Řadič hustoty: nařizujeme o 1 číslo volněji.
Žehlení: vypnout, přežehlit.

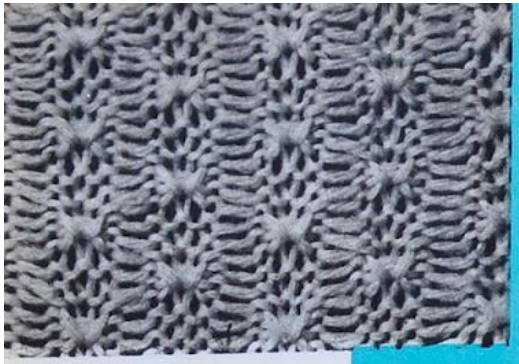
Vzor čís. 9 – přední strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 10.
Vlastnosti úpletu: pevný.
Materiál: všechny druhy tenčí příze.
Řadič hustoty: nařizujeme podle tloušťky příze.
Žehlení: vypnout, přežehlit.
Z tohoto vzoru můžeme vyvozovat další střídáním mezer.

Vzor čís. 12 – přední strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 6.
Vlastnosti úpletu: oboustranný, plastický.
Materiál: všechny druhy přízí, větší spotřeba.
Řadič hustoty: nařizujeme o 1 číslo volněji.
Žehlení: vypnout, lehce napařit.

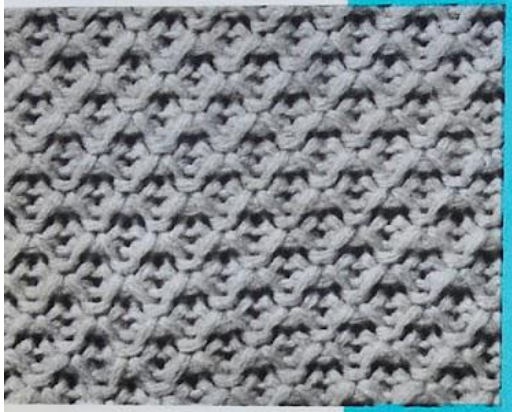

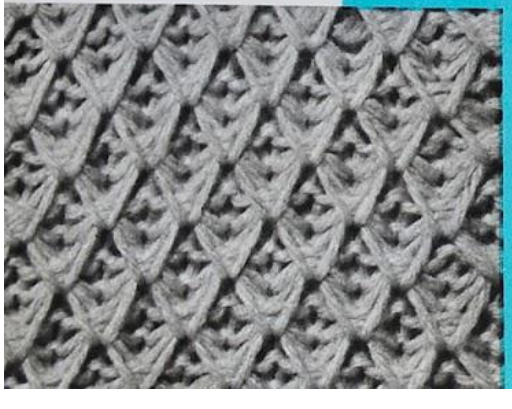
Vzor čís. 19 – přední strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 4.
Vlastnosti úpletu: vzdušný, oboustranný.
Materiál: všechny druhy tenčích přízí.
Radič hustoty: nařizujeme o 2 čísla volněji.
Žehlení: vypnout, mírně napařit.

Vzor čís. 20 – přední strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 2.
Vlastnosti úpletu: pevný, plastický.
Materiál: všechny druhy přízí, větší spotřeba.
Radič hustoty: nařizujeme o 1 číslo volněji.
Žehlení: nežehlit.

Vzor čís. 21 – přední strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 4.
Vlastnosti úpletu: pevný, plastický, oboustranný.
Na stejnou šíři úpletu potřebujeme o čtvrtinu více ok.
Radič hustoty: nařizujeme o 2 čísla volněji.
Materiál: všechny druhy přízí, velká spotřeba.
Žehlení: nežehlit.

Vzor čís. 22 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 10.
Vlastnosti úpletu: pevný, plastický.
Materiál: všechny druhy příze.
Radič hustoty: nařizujeme podle tloušťky příze.
Žehlení: vypnout, přežehlit.

Vzor čís. 23 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 15.
Vlastnosti úpletu: velmi vzdušný, oboustranný.
Materiál: všechny druhy tenčích přízí.
Radič hustoty: nařizujeme o 2 čísla volněji.
Žehlení: nežehlit.

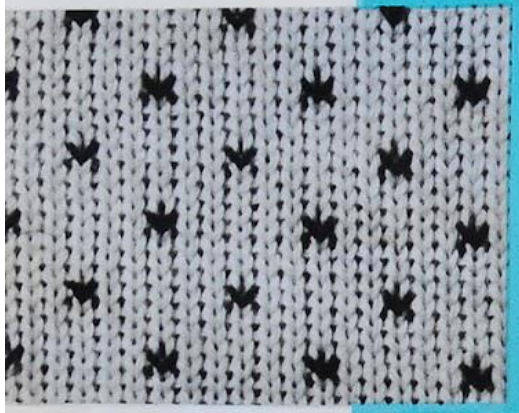

Vzor čís. 24 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 14.
Vlastnosti úpletu: velmi vzdušný, oboustranný.
Materiál: všechny druhy tenčích přízí.
Radič hustoty: nařizujeme o 2 čísla volněji.
Žehlení: nežehlit.

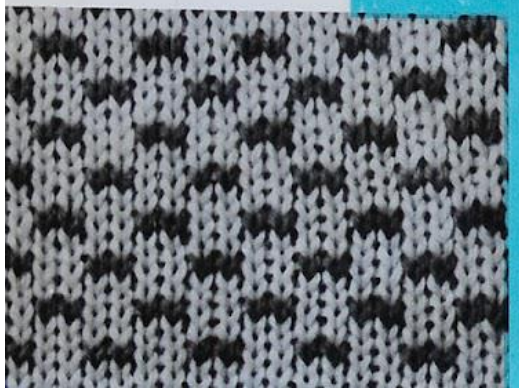

VZORY DVOUBAREVNÉ

- pleteme bez vodiče příze

Vzor čís. 25 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 5.
Vlastnosti úpletu: pevný.
Materiál: všechny druhy přízi.
Radič hustoty: nařizujeme podle tloušťky příze.
Žehlení: vypnout, přežehlit.
Postup práce: * Do každé páté jehly zapleteme rukou posunutím jehly (jako při pletení dírek) jinobarevnou přízí, kterou mezi jednotlivými barevnými oky vedeme pod jehlami. Upleteme 5 řad základní barvou, a opakujeme od znaménka * a to tak, že oka zaplétáme vždy uprostřed původně zapletených ok.

Vzor čís. 26 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 2.
Vlastnosti úpletu: pevný.
Materiál: všechny druhy přízi.
Radič hustoty: nařizujeme podle tloušťky příze.
Žehlení: vypnout, přežehlit.
Postup práce: Postupujeme stejně jako u vzoru 25, jenže střídáme vždy 2 a 2 oka.

Vzor čís. 27 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 5.
Vlastnosti úpletu: pevný, plastický.
Materiál: všechny druhy přízi.
Radič hustoty: nařizujeme podle tloušťky příze.
Žehlení: vypnout, lehce napařit.
Postup práce: * Každou 5. jehlu vysuneme do polohy pracovního klidu a zapleteme jinobarevnou přízí, (jehly ponecháme v poloze pracovního klidu), pleteme 2 řady, opět do vysunutých jehel zapleteme jinobarevnou přízi, pleteme další 2 řady, jehly zasuneme do pracovní polohy, pleteme 2 řady a pracovní postup od znaménka * opakujeme.

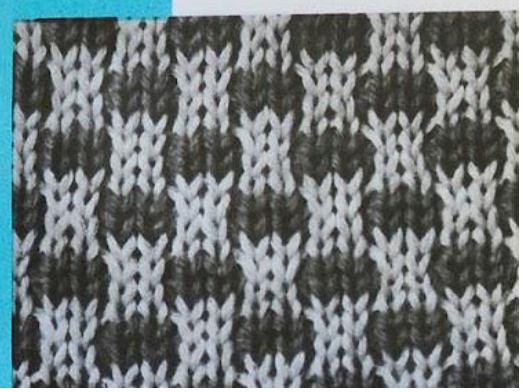
Vzor čís. 28 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 8.
Vlastnosti úpletu: pevný.
Materiál: všechny druhy přízi.
Radič hustoty: nařizujeme podle tloušťky příze.
Žehlení: vypnout, napařit.

Vzor čís. 29 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 2.
Vlastnosti úpletu: pevný, plastický, oboustranný.
Materiál: všechny druhy přízí, větší spotřeba.
Radič hustoty: nařizujeme o 1 číslo volněji.
Žehlení: vypnout, lehce napařit.

Vzor čís. 30 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 2.
Vlastnosti úpletu: pevný, plastický.
Materiál: všechny druhy příze, větší spotřeba.
Řadič hustoty: nařizujeme o 1 číslo volněji.
Žehlení: vypnout, mírně napařit.

Vzor čís. 31 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 2.
Vlastnosti úpletu: pevný, plastický.
Materiál: všechny druhy přízí, větší spotřeba.
Řadič hustoty: nařizujeme o 1 číslo volněji.
Žehlení: vypnout, mírně napařit.
Klubka základní světlé příze musíme mít na obou stranách pleteniny.

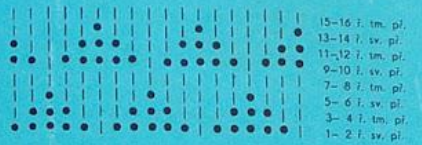

Vzor čís. 32 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 4.
Vlastnosti úpletu: pevný, plastický.
Materiál: všechny druhy přízí, větší spotřeba.
Řadič hustoty: nařizujeme o 1 číslo volněji.
Žehlení: nežehlit.

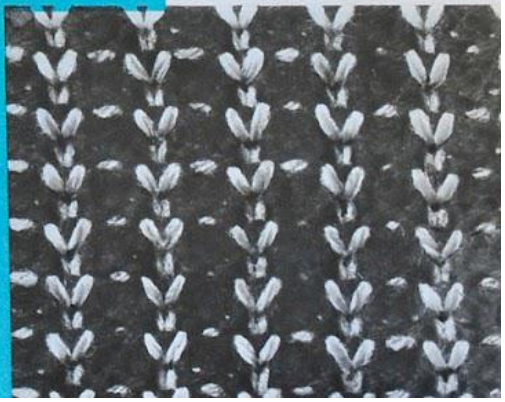
Vzor čís. 33 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 6.
Vlastnosti úpletu: pevný, velmi plastický.
Materiál: všechny druhy přízí.
Řadič hustoty: nařizujeme o 1 číslo volněji.
Žehlení: nežehlit.

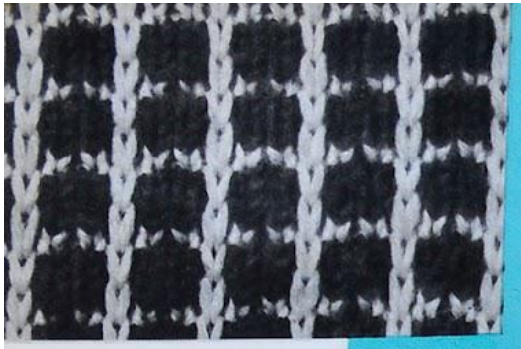
Vzor čís. 34 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 4.
Vlastnosti úpletu: pružný, plastický.
Materiál: všechny druhy přízí.
Řadič hustoty: nařizujeme o 1 číslo volněji.
Žehlení: nežehlit.

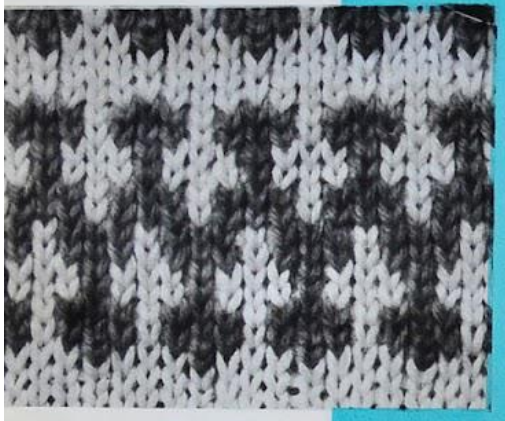
Vzor čís. 35 – přední strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 3.
Vlastnosti úpletu: pevný, plastický, oboustranný.
Materiál: všechny druhy přízí, větší spotřeba.
Řadič hustoty: nařizujeme o 1 číslo volněji.
Žehlení: vypnout, mírně napařit.
Klubka základní tmavé příze musíme mít na obou stranách pleteniny.

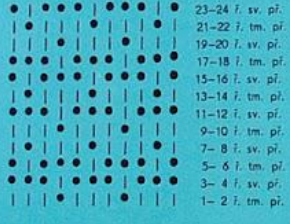

Vzor čís. 36 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 3.
Vlastnosti úpletu: pevný, plastický, oboustranný.
Materiál: všechny druhy přízí, větší spotřeba.
Radič hustoty: nařizujeme o 1 číslo volněji.
Žehlení: nežehlit.

Vzor čís. 37 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 5.
Vlastnosti úpletu: pevný, plastický, oboustranný.
Materiál: všechny druhy přízí.
Radič hustoty: nařizujeme o 1 číslo volněji.
Žehlení: vypnout, mírně napařit.

Vzor čís. 38 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 4.
Vlastnosti úpletu: pevný, oboustranný.
Materiál: všechny druhy příze.
Radič hustoty: nařizujeme o 1 číslo volněji.
Žehlení: vypnout, napařit.

Vzor čís. 39 – přední strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 3.
Vlastnosti úpletu: pevný.
Materiál: všechny druhy přízí. Na ozdobu můžeme použít i přízí nestejně předených jako je žinilka apod.
Radič hustoty: nařizujeme podle tloušťky základní příze.
Žehlení: vypnout, přežehlit.
Postup práce: * 3 řady pleteme světlou přízí, ve čtvrté řadě pokládáme tmavou přízi vždy na 3 jehly z a jazýčky, na 1 jehlu p ř e d jazýček. Opakujeme od znaménka *.

Vzor čís. 40 – zadní strana úpletu.
Do klubka navineme dvě různobarevné tenké příze, které při pletení pokládáme na jehly najednou a tím tvoříme melírovanou pleteninu. Ostatní jako u vzoru čís. 1.

Vzor čís. 41 – zadní strana úpletu.
Z dvojité příze navážeme malé třásně. Jehly, na které chceme třásně zaplétat, vysuneme do polohy pracovního klidu, ujímací jehlou zasuneme třásně na pletací jehlu za jazýček, upleteme 1 řadu, jehly zasuneme do pracovní polohy a pokračujeme v pletení. Ostatní jako u vzoru č. 1. Po sejmutí úpletu se stroje přetáhneme třásně na licovou (hladce pletenou) stranu, konečky zastřihneme a pleteninu přežehlíme.

ÚDRŽBA STROJE

Povrchově čistíme stroj po každém použití. Jemným kartáčem zbavíme stroj chloupků z vlny a prachu.

Důkladně čistíme stroj po upletení asi 5 výrobků.

Jezdce vysuneme z vodicích lišt, zámky očistíme kouskem flanelu nebo jemným štětečkem. Háčkem odstraníme ze zámku usazené chloupky příze, jezdce nasadíme do vodicích lišt, olej nakapeme olejničkou do drážek a vodicích lišt, jehly uvedeme do pracovní polohy, jezdcem přejedeme několikrát přes jehly a tím olej v drážkách stejnoměrně rozetřeme.

ZÁVADY A JEJICH PŘÍČINY

1. Při pletení první řady je přejíždění jezdcem namáhavé – navinuly jsme příliš pevně přízi na pletací jehly; musíme proto přízi znovu navinout v o l n ě. Při násilném přejíždění by se příze trhala, popřípadě bychom mohly poškodit výkyvné lamelky.
2. Přejíždění jezdcem není plynulé a hladké – stroj není dostatečně naolejován. Postupujeme proto jak je popsáno v kapitole „Údržba stroje".
3. Oka z jehel padají – řadič hustoty není nařízen na číslo odpovídající tloušťce příze. Vyzkoušíme proto jaké číslo hustoty je potřebné pro použitou přízi.
4. Některé jehly nepletou v každé řadě a v pletenině se objeví zvětšená oka – jazýčky jehel nejsou dostatečně pohyblivé; jehlu buď vyměníme nebo jazýček vyrovnáme.
5. V pletenině se objeví díra – příze se utrhla nebo se rozvázal uzel. Dáváme proto uzly vždy na začátek nebo konec řady.
6. Některá oka pleteniny jsou stažená a pletenina není stejnoměrná – přízi jsme při pletení nestejně napínaly.
7. Krajová oka padají – špatně vedená příze; dbáme, aby se příze dostala vždy p o d zoubek poslední výkyvné lamely.
8. Příze se trhá, jezdec přejíždí těžce – stává se u přízi méně jakostních nebo příliš tlustých; v tom případě přízi při navíjení protahujeme parafínem. Stačí udělat zářez do svíčky, kterým při navíjení necháváme přízi probíhat.
9. Násilným přejetím jezdcem jsme zohýbaly lamelku – před dalším přejetím jezdcem musíme napřed lamelku vyrovnat do původní polohy (pomocí nože nebo jiného pevného předmětu).
10. Při některých vzorech padají oka – volíme větší číslo na řadiči hustoty.

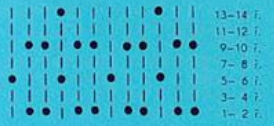

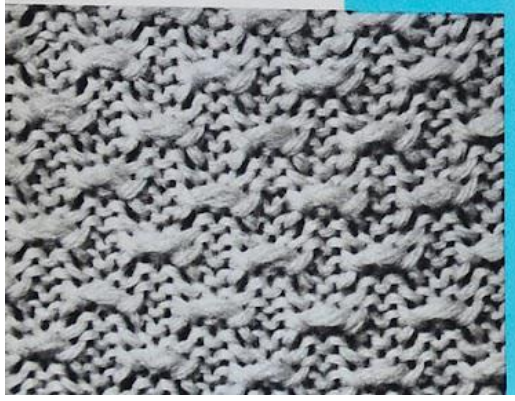
Vzor čís. 13 – zadní strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 6.
Vlastnosti úpletu: velmi plastický, oboustranný.
Materiál: všechny druhy přízí, větší spotřeba.
Radič hustoty: nařizujeme o 1 číslo volněji.
Žehlení: nežehlit.

Vzor čís. 14 – přední strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 3.
Vlastnosti úpletu: pevný, plastický.
Materiál: všechny druhy přízí, větší spotřeba.
Radič hustoty nařizujeme o číslo volněji.
Žehlení: vypnout, napařit.

Vzor čís. 15 – přední strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 2.
Vlastnosti úpletu: oboustranný, plastický.
Materiál: všechny druhy přízí, větší spotřeba.
Radič hustoty: nařizujeme o 1 číslo volněji.
Žehlení: nežehlit.

Vzor čís. 16 – přední strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 4.
Vlastnosti úpletu: oboustranný, pevný.
Materiál: všechny druhy přízí, větší spotřeba.
Radič hustoty: nařizujeme o 1 číslo volněji.
Žehlení: vypnout, mírně napařit.

Vzor čís. 17 – přední strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 4.
Vlastnosti úpletu: oboustranný, pevný, plastický.
Materiál: všechny druhy přízí.
Radič hustoty: nařizujeme o 1 číslo volněji.
Žehlení: vypnout, mírně napařit.

Vzor čís. 18 – přední strana úpletu.
Začínáme na počet ok dělitelný 4.
Vlastnosti úpletu: pevný, plastický, oboustranný.
Materiál: všechny druhy přízí.
Radič hustoty: nařizujeme o 1 číslo volněji.
Žehlení: vypnout, napařit.

